

**СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НОРМАТИВНАТА БАЗА ЗА ОЧАКВАНИТЕ
РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА ПО МАТЕМАТИКА С 3–6-ГОДИШНИТЕ
ДЕЦА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И РЕПУБЛИКА ФРАНЦИЯ**

Гергана Трайчева Кътева

**COMPARATIVE ANALYSIS OF THE NORMATIVE BASE FOR THE
EXPECTED RESULTS IN MATHEMATICS EDUCATION OF 3-6 YEAR OLD
CHILDREN IN THE REPUBLIC OF BULGARIA AND THE REPUBLIC OF
FRANCE**

Gergana Traycheva Kateva

Abstract: In this article is performed a comparative analysis of the normative base for the expected results in mathematics education of 3–6 year old children in the Republic of Bulgaria and the Republic of France, as the main similarities and differences are outlined. They are a prerequisite for the improvement of the pedagogical interaction in mathematics in kindergarten.

Key words: mathematics education, normative base, expected results, preschool

Образователната система на всяка държава е пряко отражение на нейните икономически възможности, на политическата или социалната ситуация в нея, на културно–историческите ѝ традиции, на културни, научни и образователни влияния.

От друга страна, образователната система не само отразява и не само зависи от всички тези фактори, но самата тя детерминира икономическите, социалните и културни характеристики на всеки народ, макар и това детерминиране да става относително бавно в сравнение с други, много по-динамични явления, поради факта, че образованието на всеки човек е процес, развиващ се в течение на десетки години.

Предучилищното образование като първа и основна част от образователната система е много важно за социалното, комуникативното и познавателното развитие на децата. Освен това се отнася до най-сензитивния за развитието на детето етап от живота, в който се създават тенденции за бъдещия успех.

Всяка държава има нормативни документи, които определят предучилищното образование, организацията и дейностите му, неговия механизъм за взаимодействие между участниците и очакваните резултати от обучението на децата в предучилищна възраст.

Нормативните постановки за предучилищното образование в Република България и Република Франция имат важно значение за цялостната математическа подготовка на децата в детската градина.

Цел на изследователската работа е да се извърши сравнителен анализ на нормативната база за очакваните резултати от обучението по математика с 3–6-годишните деца в Република България и Република Франция.

Обект на изследването са очакваните резултати, посочени в нормативните документи, от педагогическото взаимодействие по математика с 3–6-годишните деца в Република България и Република Франция.

Предмет на проучването е установяване на закономерности при структурирането на очакваните резултати от методическата работа с 3–6-годишните деца, свързана с образователно направление математика в нормативните документи на Република България и Република Франция и извеждането на основни прилики и различия.

За реализирането на целта са изпълнени следните **изследователски задачи**:

1. Теоретичен анализ и проучване на проблема в: нормативните документи; научната литература и учебната документация.

2. Анализ на Наредба № 5 за предучилищното образование в Република България за очакваните резултати от образователно направление математика.

3. Анализ на Предучилищната образователна програма, издадена в Официален бюлетин № 2 от 26 март 2015 г., одобрена от Министерството на националното образование, висшето образование и научните изследвания в Република Франция.

4. Сравнителен анализ на нормативните документи за очакваните резултати от обучението по математика с 3–6-годишните деца в Република България и Република Франция.

5. Изводи и обобщаване на основните направления при проучването.

При реализиране на изследването се приеха следните критерии на изследователската работа:

Първи критерий: нормативни постановки, свързани с изграждането на елементарни количествени представи у 3–6-годишните деца.

Втори критерий: нормативни постановки, свързани с изграждането на елементарни пространствени представи у 3–6-годишните деца.

Трети критерий: нормативни постановки, свързани с изграждането на елементарни времеви представи у 3–6-годишните деца.

Четвърти критерий: нормативни постановки, свързани с изграждането на елементарни геометрични представи у 3–6-годишните деца.

Пети критерий: нормативни постановки, свързани с изграждането на елементарни представи от образователно ядро „Измерване“ у 3–6-годишните деца.

Според сега действащата в България Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за

предучилищното образование, учебното съдържание по образователно направление математика е съобразено с общата цел на предучилищното образование и с целите на обучението по математика в първи клас. Обемът на съдържанието по образователното направление включва конкретни количествени, геометрични, пространствени и времеви представи и умения, систематизирани в пет образователни ядра: „Количествени отношения“, „Измерване“, „Пространствени отношения“, „Времеви отношения“, „Геометрични фигури и форми“.

Усвояването на познавателния материал по образователно направление *математика* се реализира чрез включването на детето в собствена предметна математическа дейност и поставянето му в позицията на изследовател, съобразно с критериите и изискванията на образователните ядра.

Що се отнася до Франция, нормативният документ, който определя предучилищното възпитание, обучение и подготовка на децата за училище, е действащата Програма за обучение в детските градини, описана в Официален бюлетин № 2 от 26 март 2015 г. Според нея учебното съдържание на предучилищната подготовка на децата е организирано в пет области на обучение. Математическите знания, умения и отношения, които децата трябва да придобият преди постъпването им в училище, са обособени в две образователни области: „Изграждане на първите инструменти за структуриране на мисленето“ и „Изследвай света“.

В учебното съдържание от област „Изграждане на първите инструменти за структуриране на мисленето“ са включени две образователни ядра – „Научаване на числата и тяхната употреба“ и „Проучване (изследване) на форми и величини“. От област „Изследвай света“ това е образователно ядро „Намери своя път във времето и пространството“.

В резултат на проведената изследователска работа и извършения сравнителен анализ на нормативната база за очакваните резултати от работата по математика с 3–6-годишните деца в Република България и Република Франция по първия критерий може да се каже, че както във френското, така и в българското предучилищно образование от съществено значение е изграждането у децата на количествени представи за числата до десет. Различното във френските детски градини е това, че изграждането на количествени представи до десет не изключва сравнителната работа с по-големи групи от обекти. В детските градини в България децата работят с множества само с до десет обекта.

Друга разлика, която можем да констатираме в двата нормативни документа, е свързана с формирането на уменията за броене. Според Наредба № 5 в края на предучилищната подготовка децата трябва да броят до десет в прав и обратен ред. Във френските детски градини в края на целия цикъл на обучение децата трябва да „броят до тридесет, да разпознават, назовават и пишат цифрите на числата до десет“ (Официален бюлетин № 2, 2015, с. 17).

Относно изписването на цифри Програмата за обучение в детските градини

във Франция гласи: „научаването как да се пишат цифрите се извършва със същата строгост, както при буквите. Изграждането на способността за четене и записване на цифри започва в детската градина още от четиригодишна възраст. Писането на цифри е последният етап от обучението, който продължава в училище“ (Официален бюлетин №2, 2015, с. 17).

В сега действащата наредба за предучилищното образование в България липсва образователно съдържание за изписване на графичния знак на изучаваните числа.

Според нормативните постановления на двете страни, свързани с изграждането на пространствени представи, децата на 6-годишна възраст трябва да се ориентират в тримерно и двумерно пространство.

Различното в обучението при формирането на пространствени представи във френската програма за детските градини е това, че то има глобален характер. От наблюдение на познатата близка среда (занималнята, детската градина, квартала) децата постепенно откриват по-малко познати пространства (селски район, град, море, планина). Наблюдението на човешки конструкции (къщи, магазини, паметници, пътища, мостове и др.) следва същия път. Френският нормативен документ гласи, че „за по-големите деца става възможно първо приближаване към пейзажа като среда, белязана от човешката дейност“ (Официален бюлетин № 2, 2015, с. 20).

Според Програмата това изследване на заобикалящата ги действителност позволява и конкретно инициране в отговорно отношение – уважение към природата, към живота, знания за въздействие на определено поведение върху околната среда.

При сравнителния анализ на нормативните постановления, свързани с изграждането на времеви представи у 3–6-годишните деца в двете страни, се установи, че те започват да се формират още от ранна детска възраст. На 4 години децата трябва да се ориентират в последователността на събитията във времето, като използват: в началото – после; по-рано – по-късно; преди – след това. Също така трябва да разпознават и назовават частите на денонощието: сутрин, обед, вечер, нощ и да разпознават и назовават годишните сезони.

Според Наредба № 5 в България децата на 6-годишна възраст трябва да познават, назовават и подреждат дните от седмицата в тяхната последователност. Във френските детски градини това се въвежда още при 4-годишните деца.

Различното в нормативните постановления относно формирането на времеви представи е това, че според сега действащата програма за обучение в детските градини във Франция децата се сблъскват с по-големи (дълги) периоди от време, например – изчезването на динозаврите, появата на писменост или елементи от близко архитектурно наследство.

По отношение на четвъртия критерий, свързан с изграждането на геометрични представи у 3–6-годишните деца, има съществени разлики в описаните очаквани резултати в нормативните документи на двете страни.

В детските градини в България децата се запознават и работят само с плоски геометрични фигури – кръг, квадрат, триъгълник и правоъгълник и сравняват формата на предметите с тях.

Във френските детски градини децата първо се научават да разпознават и разграничават обемните тела – куб, цилиндър, пирамида, конус и след това равнинните форми – кръг, квадрат, триъгълник, правоъгълник.

Според френския нормативен документ децата трябва да формират умения за сглобяване на обемни тела. Тази конструктивна дейност допринася за развитие на въображението, пространственото мислене и ориентиране.

По последния, пети критерий при направения сравнителен анализ се установи, че нормативните постановки, свързани с изграждането на елементарни представи от образователно ядро „Измерване“, описани във френската програма за обучение, са по-олекотени от включените в Наредба № 5.

Според френския нормативен документ децата на 6-годишна възраст трябва да „класифицират или подреждат обекти според критерий за дължина, маса или вместимост“ (Официален бюлетин № 2, 2016, с. 18). Формиране на математически представи за величините височина и ширина не е включено в програмата за обучение в детските градини във Франция.

В Наредба № 5 от работата по това ядро са заложили по-голям брой очаквани резултати. Освен че децата трябва да формират знания и умения за сравняване на обекти по височина, дължина и ширина, те трябва да избират мярка (предметна) за измерване на тези величини.

Извършените анализи на всяко едно от образователните ядра, свързани с изграждането на елементарни математически представи, и извършеният сравнителен анализ на нормативните документи за предучилищното образование на децата в Република България и Република Франция, допринасят за установяването на закономерности при структурирането на очакваните резултати от методическата работа с 3–6-годишните деца и извеждането на основни прилики и различия.

Установените в изследването сходства и различия в нормативната база за очакваните резултати от обучението по математика в предучилищна възраст в двете страни са предпоставка за усъвършенстване на педагогическото взаимодействие по математика в методическата работа на детския учител.

Основните идеи на математическата подготовка в предучилищна възраст са да се развият способностите на детето да мисли нестандартно, да открива в обкръжаващия го свят свойства, отношения и зависимости. Обучението по математика стимулира общата познавателна дейност и развива умствените способности на детето, които са основа за интелектуалното му развитие. Изграждането на мотивация и увереност в собствените възможности са определящи за напредъка и успеха на всяко дете.

ЛИТЕРАТУРА

НАРЕДБА № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование., Обн. - ДВ, бр. 46 от 17.06.2016 г., в сила от 01.08.2016.

Programme d'enseignement de l'école maternelle. Bulletin officiel spécial n°2., 2015.

Гергана Трайчева Кътева

Педагогически факултет
Тракийски университет – Стара Загора
България
Магистърска програма „Предучилищна и
начална училищна педагогика“

Gergana Traycheva Kateva

Faculty of Education
Trakia University – Stara Zagora
Bulgaria
Master's Degree Programme in Preschool and
Primary school Education

e-mail: geri_4@abv.bg

Научен ръководител: доц. д-р Мария Темникова